

Na podlagi tretjega odstavka 63. člena Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17) izdaja Vlada Republike Slovenije

U R E D B O

o zmanjšanju izpostavljenosti zaradi naravnih radionuklidov in preteklih dejavnosti ali dogodkov

1. člen (vsebina)

(1) Ta uredba določa program, ki je namenjen zagotavljanju varstva pred povečano izpostavljenostjo delavcev in posameznikov iz prebivalstva zaradi izpostavljenosti, ki so posledica radioaktivne kontaminacije območij zaradi preostalega radioaktivnega materiala ali zaradi dejavnosti z materiali, ki vsebujejo naravno prisotne radionuklide.

(2) S to uredbo se določajo obseg in pogostost pregledovanja delovnega in bivalnega okolja v primeru preteklih dejavnosti ali izrednih dogodkov, ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti in merila za sprejemanje ukrepov.

(3) S to uredbo se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L št. 13 z dne 17. 1. 2014, str. 1), zadnjič popravljena s Popravkom Direktive Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L št. 72 z dne 17. 3. 2016, str. 69).

2. člen (dejavnosti)

(1) Dejavnosti z materiali, ki vsebujejo naravno prisotne radionuklide, so ravnanje, skladiščenje ali odlaganje ter druge dejavnosti, ki vodijo do izpostavljenosti z materiali ali odpadki, ki imajo zaradi svojih lastnosti povečano vsebnost naravnih radionuklidov ali imajo zaradi tehnološke predelave povečano vsebnost naravnih radionuklidov (v nadaljnjem besedilu: NORM).

(2) Izpostavljenost proizvodom iz kontaminiranih območij, nastalih v primeru preteklih dejavnosti ali izrednih dogodkov, ureja predpis o monitoringu radioaktivnosti.

3. člen

(sistematično pregledovanje delovnega okolja)

(1) Sistematično pregledovanje delovnega okolja organ, pristojen za jedrsko varnost, izvaja za dejavnosti z materiali, ki vsebujejo naravno prisotne radionuklide.

(2) Sistematično pregledovanje delovnega okolja obsega:

- meritve hitrosti doz sevanja gama in po potrebi analizo vzrokov za povečane hitrosti doz;
- meritve koncentracije radona oziroma torona, po potrebi meritve koncentracije njunih razpadnih produktov, ravnotežnega faktorja in drugih parametrov ter analizo vzrokov za povečane koncentracije radona ali torona;
- meritve specifične aktivnosti naravnih radionuklidov v materialih, ki lahko vključujejo NORM, ter po potrebi meritve specifične aktivnosti naravnih radionuklidov v površinskih in podzemnih vodah v vplivnem območju dejavnosti, ki vključuje te materiale.

(3) Vrsto in obseg meritev iz prejšnjega odstavka je treba izbrati tako, da se lahko oceni izpostavljenost delavcev ali posameznikov iz prebivalstva in presodi potreba po ukrepih za zmanjšanje izpostavljenosti.

(4) Meritve iz drugega odstavka tega člena izvaja pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji, ki je pooblaščen za izvajanje tovrstnih meritev. Po izvedenih meritvah pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji pripravi poročilo o meritvah z oceno izpostavljenosti delavcev ali posameznikov iz prebivalstva. Poročilo mora vsebovati tudi predloge za ukrepe varstva pred sevanji za zmanjšanje izpostavljenosti.

(1) Sistematično pregledovanje delovnega okolja je treba zagotavljati predvsem tam, kjer so naravnim virom izpostavljeni delavci, ter tam, kjer je večja verjetnost, da lahko letne doze zaradi naravnega sevanja presežejo 1 mSv zaradi sevanja gama ali 6 mSv zaradi izpostavljenosti radonu in toronu ter njunim potomcem.

4. člen

(obseg in pogostost sistematičnega pregledovanja)

(1) Sistematično je treba pregledovati delovno okolje za dejavnosti iz priloge, ki je sestavni del te uredbe. Letno je treba pregledati najmanj pet izvajalcev dejavnosti. Dodatno se lahko pregledajo tudi druge dejavnosti, če je verjetno, da so delavci ali referenčne osebe izpostavljeni povečanemu sevanju zaradi naravnih virov.

(2) Organ, pristojen za jedrsko varnost, pripravi letni program pregledov tako, da so v obdobju petih let pregledani vzorčni primeri vseh dejavnosti iz priloge te uredbe. Pri tem se za pregled določijo podjetja, kjer so lahko delavci potencialno izpostavljeni. Kjer je to smiselno, se pregleda nekaj vzorčnih podjetij, ki predstavljajo večji del proizvodnje določene dejavnosti iz priloge te uredbe, da se lahko oceni izpostavljenost celotne dejavnosti.

5. člen

(ukrepi v primeru povečane izpostavljenosti, ugotovljene pri sistematičnem pregledovanju)

(1) Če se na podlagi meritev in ocene doz ugotovi, da lahko delavec ali posameznik iz prebivalstva prejme višjo letno dozo, kot je določena s petim odstavkom 3. člena te uredbe, organ, pristojen za jedrsko varnost, odredi delodajalcu ali upravljavcu objekta ali naprave ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti.

(2) Ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti so lahko reorganizacija delovnih nalog in delovnega časa, prezračevanje prostorov, premestitev delavca ali posameznika iz prebivalstva v druge prostore, sprememba načina dela z materiali, sprememba vhodnih surovin in produktov, shranjevanje ali odlaganje le-teh in drugi ukrepi, ki pripomorejo k zmanjšanju izpostavljenosti.

(3) Odrejeni ukrepi morajo biti sorazmerni izpostavljenosti in takšni, da se ekonomsko najugodnejše doseže čim učinkovitejše in trajno zmanjšanje izpostavljenosti.

(4) Po zaključku izvajanja ukrepov je treba organu, pristojnemu za jedrsko varnost, predložiti dokazila o uspešnosti izvedenih ukrepov s kontrolnimi meritvami, ki jih izvede pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji iz četrtega odstavka 3. člena te uredbe. Kontrolne meritve je treba izvesti v takem obsegu, da se preverita uspešnost in učinkovitost izvedenih ukrepov.

6. člen

(pregledovanje izpostavljenosti zaradi ostankov preteklih dejavnosti ali kot posledica izrednega dogodka)

(1) Pregledovanje delovnega ali bivalnega okolja, zaradi povečanih izpostavljenosti nastalih v primeru preteklih dejavnosti ali izrednih dogodkov, se lahko začne na podlagi priglasitve namere, ugotovitev inšpekcijskega nadzora, poročila o pregledu in meritvah pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji, zgodovinskih informacij o dejavnostih ali katerikoli drugih informacij, ki bi vodile v sum izpostavljenosti na območju, kjer so ostanki iz preteklih dejavnosti ali kot posledica izrednega dogodka.

(2) Pregledovanje delovnega ali bivalnega okolja iz prejšnjega odstavka lahko obsega naslednje meritve:

- meritve hitrosti doz sevanja gama in po potrebi analizo vzrokov za povečane hitrosti doz;
- identifikacijo in meritve aktivnosti oziroma koncentracije aktivnosti pričakovanih radionuklidov glede na vrsto pretekle dejavnosti ali izrednega dogodka ter po potrebi meritve koncentracije aktivnosti v površinskih in podzemnih vodah v vplivnem območju dejavnosti, ki vključuje te materiale;
- meritev kontaminacije območja ali proizvodov, ki izvirajo iz tega območja;
- meritve koncentracije radona oziroma torona, po potrebi meritve koncentracije njunih razpadnih produktov, ravnotežnega faktorja in drugih parametrov ter analizo vzrokov za povečane koncentracije radona ali torona.

(3) Vrsto in obseg meritev iz prejšnjega odstavka je treba izbrati tako, da se lahko oceni izpostavljenost delavca ali referenčne osebe, kot je določena v predpisu, ki ureja monitoring radioaktivnosti, in presodi, ali je potreba po ukrepih za zmanjšanje izpostavljenosti ali določitve statusa ogroženega območja. Če meritve iz prejšnjega odstavka ne zadoščajo za oceno izpostavljenosti, lahko pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji predlaga tudi druge meritve, ki jih pred izvedbo potrdi pristojni upravni organ, pristojen za jedrsko varnost.

(4) V primeru, da se meritve iz drugega in tretjega odstavka tega člena opravljajo zaradi preostale kontaminacije kot posledice izrednega dogodka, je treba pri izvedbi meritev in ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti upoštevati tudi meritve, pridobljene med izrednim dogodkom.

(5) Meritve iz drugega odstavka tega člena izvede pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji, ki je pooblaščen za izvajanje tovrstnih meritev. Po izvedenih meritvah mora pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji pripraviti poročilo o meritvah z oceno izpostavljenosti delavcev ali referenčne skupine prebivalstva, ki mora vsebovati najmanj:

- z meritvami kontaminacije določena območja kontaminacije z navedbo radionuklidov, ki povzročajo prekomerno izpostavljenost;
- razmejitve območij z različnimi hitrostmi doz;
- predlog razmejitve in označitve območij z različnimi stopnjami kontaminacije in hitrosti doz;
- oceno izpostavljenosti prebivalcev, če bi ostali na kontaminiranem območju in sanacija ne bi bila izvedena;
- oceno izpostavljenosti prebivalcev v neposredni okolici kontaminiranega območja;
- predlog ukrepov varstva pred sevanji za zmanjšanje izpostavljenosti in za nadzor širjenja kontaminacije in ustrezno dekontaminacijo oseb, opreme in materiala.

7. člen

(ozaveščanje na področju izpostavljenosti naravnim virom sevanja in preteklih dejavnosti)

Organ, pristojen za jedrsko varnost, ozavešča delavce in prebivalstvo z organizacijo seminarjev, strokovnih srečanj in delavnic ter z izdajo publikacij o izpostavljenosti naravnim virom sevanja in prepoznavanjem preteklih dejavnosti, zaradi katerih bi bile možne izpostavljenosti.

8. člen

(prenehanje uporabe)

Z dnem uveljavitve te uredbe se preneha uporabljati Uredba o programu sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja ter ozaveščanja prebivalstva o pomenu ukrepov zmanjšanja navzočnosti naravnih virov sevanj (Uradni list RS, št. 19/16, 76/17 – ZVISJV-1 in 18/18).

9. člen

(začetek veljavnosti)

Ta uredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00719-32/2018

Ljubljana, dne 30. maja 2018

EVA 2018-2550-0022

Vlada Republike Slovenije
dr. Miroslav Cerar
predsednik